

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 12 päivänä helmikuuta 2019

171/2019

Laki

matkustaja-aluksen henkilöluetteloista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan matkustaja-aluksen henkilöluetteloista annetun lain (1038/2009) 4 §,
muutetaan 2 §, 3 §:n 1, 9, 11 ja 13 kohta, 5–7 §, 3 luvun otsikko, 12 §, 4 luvun otsikko
sekä 15, 16, 18, 20, 21 ja 24 §,
sellaisina kuin niistä ovat 2, 12, 16, 20, 21 ja 24 § laissa 988/2018, sekä
lisätään 3 §:ään uusi 14–16 kohta seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan kaikkiin suomalaisiin matkustaja-aluksiin ja sellaisiin ulkomai-
siin matkustaja-aluksiin, jotka saapuvat suomalaiseen satamaan tai lähtevät suomalaisesta
satamasta.

Tätä lakia ei sovelleta:

- 1) sota-alukseen eikä joukkojenkuljetusalukseen;
- 2) puolustusvoimien eikä Rajavartiolaitoksen alukseen, ellei sitä säännöllisesti käytetä
yleisessä liikenteessä kuljettamaan matkustajia;
- 3) huviveneeseen eikä huvialukseen;
- 4) sellaiseen alukseen, joka liikennöi yksinomaan satama-alueella tai Suomen sisäve-
sialueella.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *henkilöluettelodirektiivillä* yhteisön jäsenvaltioiden satamiin tai satamista liikennöi-
villä matkustaja-aluksilla olevien henkilöiden rekisteröinnistä annettua neuvoston direk-
tiiviä 98/41/EY siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen;

- 9) *yhtiön nimeämällä henkilöluettelon pitäjällä* vastuullista henkilöä, jonka yhtiö on
nimennyt täyttämään ISM-säännösten velvoitteet, tai henkilöä, jonka yhtiö on nimennyt
vastaamaan yhtiön matkustaja-aluksella olevia henkilöitä koskevien tietojen toimittami-
sesta;

HE 198/2018
LiVM 30/2018
EV 174/2018

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/2109 (32017L2109); EUVL L 315, 30.11.2017, s. 52

11) *D-alueella* merialuetta, jonka maantieteellisten koordinaattien etäisyys ei missään kohdassa ole yli 3 meripeninkulmaa rantaviivasta ja 1,5 metriä ylittävän merkitsevän aallonkorkeuden todennäköisyys on pienempi kuin 10 prosenttia yhden vuoden aikana;

13) *kansainvälisellä matkalla* merimatkaa Suomen satamasta Suomen ulkopuolella olevaan satamaan tai päinvastoin sekä merimatkaa Suomen satamasta Suomen aluevesien ulkopuolelle;

14) *nimetyllä viranomaisella* Rajavartiolaitosta ja Onnettomuustutkintakeskusta;

15) *keskitetyllä palvelupisteellä* alusliikennepalvelulain (623/2005) 20 a §:n mukaista kansallista merenkulun tiedonhallintajärjestelmää;

16) *satama-alueella* satamayhtiön hallinnoimaa vesialuetta.

5 §

Henkilöiden lukumäärän laskeminen ja ilmoittaminen

Yhtiön on huolehdittava siitä, että ennen matkustaja-aluksen lähtöä satamasta aluksessa olevat henkilöt lasketaan ja lukumäärä ilmoitetaan aluksen päällikölle sekä keskitettyyn palvelupisteeseen tai nimetylle viranomaiselle.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia teknisiä määräyksiä ilmoitusten antamisesta ja ilmoitusten antamiseen käytettävistä järjestelmistä.

Yhtiö voi ilmoittaa tiedot 1 momentissa tarkoitetun keskitetyn palvelupisteen tai nimetyn viranomaisen sijaan yhtiön nimeämälle henkilöluettelon pitäjälle tai henkilöluettelon pitäjän vastuulla olevaan yhtiön muuhun maissa olevaan vastaavaan järjestelmään.

6 §

Henkilötietojen ilmoittaminen

Jos matkustaja-aluksen matkan pituus on yli 20 meripeninkulmaa satamasta, yhtiön on 5 §:n 1 momentissa säädetyn lisäksi huolehdittava siitä, että aluksella olevien henkilöiden sukunimi, etunimi, sukupuoli, kansalaisuus ja syntymäaika kirjataan.

Yhtiön on huolehdittava siitä, että henkilötiedot kerätään ennen aluksen lähtöä satamasta ja ilmoitetaan viimeistään 15 minuutin kuluttua lähdöstä keskitettyyn palvelupisteeseen.

Yhtiö voi toimittaa henkilötiedot 2 momentissa tarkoitetun keskitetyn palvelupisteen sijaan yhtiön nimeämälle henkilöluettelon pitäjälle tai henkilöluettelon pitäjän vastuulla olevaan yhtiön muuhun maissa olevaan vastaavaan järjestelmään.

Jos matkustaja-alus liikennöi kahden sataman välisillä matkoilla tai matkoilla, jotka alkavat samasta satamasta kuin mihin ne päättyvät ilman, että alus käy välillä muussa satamassa Suomen D-alueella, se on kuitenkin vapautettu 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta kirjaamis- ja ilmoitusvelvollisuudesta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia teknisiä määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen ilmoittamisesta.

7 §

Erityisten tietojen ilmoittaminen

Kansainvälisellä matkalla tai, jos henkilötiedot on kirjattava 6 §:n mukaisesti, on matkustajan tai hänen huoltajansa pyynnöstä kirjattava myös sellainen vanhuuden, vammaisuuden tai muun syyn aiheuttama huolenpidon tai avun tarve, jolla on merkitystä pelastustoimenpiteiden kannalta, sekä matkustajan tai hänen huoltajansa halutessa puhelinnumero hätätilanteita varten.

Yhtiön on varmistettava, että 1 momentissa tarkoitetut tiedot kirjataan ja toimitetaan ennen aluksen lähtöä satamasta aluksen päällikölle ja keskitettyyn palvelupisteeseen.

Yhtiö voi toimittaa tiedot 2 momentissa tarkoitetun keskitetyn palvelupisteen sijaan yhtiön nimeämälle henkilöluettelon pitäjälle tai henkilöluettelon pitäjän vastuulla olevaan yhtiön muuhun maissa olevaan vastaavaan järjestelmään.

3 luku

Tietojen keräämistä koskevat vaatimukset

12 §

Tietojen kerääminen

Yhtiön on suunniteltava ja toteutettava tässä laissa tarkoitettujen tietojen kerääminen ja ilmoittaminen siten, että:

- 1) alukseen tulevia tai sieltä poistuvia matkustajia ei viivytetä aiheettomasti;
- 2) tiedonkeruun toistamista vältetään samoilla tai samankaltaisilla reiteillä.

Yhtiön on toteutettava henkilöluettelointijärjestelmänsä siten, että:

- 1) järjestelmään tallennetut tiedot ovat helposti luettavassa muodossa;
- 2) järjestelmään tallennetut tiedot ovat tarvittaessa vaivattomasti Rajavartiolaitoksen, Liikenne- ja viestintäviraston, Hätäkeskuslaitoksen, poliisin, Tullin, Onnettomuustutkimuskeskuksen sekä pelastuslaissa (379/2011) tarkoitettujen pelastusviranomaisten ja pelastuslaitoksen saatavilla;

- 3) järjestelmä toimii joustavasti;

- 4) järjestelmään tallennetut tiedot suojataan tarpeellisilla teknisillä ja organisatorisilla toimenpiteillä, jotta ne eivät tuhoutuisi tai häviäisi vahingossa tai niitä ei vahingossa tai laittomasti hävitettäisi, muutettaisi, luovutettaisi, paljastettaisi, siirrettäisi tai annettaisi käyttöön ilman lupaa, taikka muutoin käsiteltäisi laittomasti.

4 luku

Tietojen säilyttäminen

15 §

Henkilötietojen säilyttämisaika

Jollei 6 tai 7 §:n nojalla kerättyjä henkilötietoja tarvita etsintä- tai pelastustoimintaa tai onnettomuuden selvittämistä tai tutkintaa varten, yhtiön on huolehdittava siitä, että ne hävitetään yhtiön henkilöluettelointijärjestelmästä aikaisintaan 24 tunnin kuluttua ja viimeistään 72 tunnin kuluttua aluksen saapumisesta määräsatamaan.

Jollei 6 tai 7 §:n nojalla kerättyjä henkilötietoja tarvita etsintä- tai pelastustoimintaa tai onnettomuuden selvittämistä tai tutkintaa varten, Liikenne- ja viestintäviraston on huolehdittava siitä, että henkilötiedot hävitetään keskitetystä palvelupisteestä, kun aluksen matka on päättynyt turvallisesti, mutta viimeistään 60 päivän kuluttua aluksen lähdöstä.

16 §

Valvonta

Liikenne- ja viestintävirasto valvoo tämän lain säännösten noudattamista.

Jos yhtiö ei noudata tämän lain säännöksiä ja niiden rikkominen on selvää ja vakavaa, Liikenne- ja viestintäviraston on viipymättä ilmoitettava siitä aluksen lippuvaltiolle.

18 §

Henkilöluettelorikkomus matkustaja-aluksella

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

- 1) laiminlyö 5 §:ssä säädetyn laskemis- tai ilmoittamisvelvollisuuden,
 - 2) laiminlyö 6 §:ssä säädetyn kirjaamis- tai ilmoittamisvelvollisuuden,
 - 3) laiminlyö 7 §:ssä säädetyn kirjaamis- tai ilmoittamisvelvollisuuden,
 - 4) laiminlyö 8 §:ssä säädetyn huolehtimisvelvollisuuden,
 - 5) laiminlyö 10 §:ssä säädetyn perustamis-, nimeämis- tai ilmoittamisvelvollisuuden,
 - 6) kerää ja tallentaa tietoja henkilöluettelointijärjestelmää varten 11 §:ssä säädetyn vastaisesti,
 - 7) laiminlyö 13 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyn säilyttämis-, tallentamis- tai lähettämisenvelvollisuuden taikka ilmoittamisvelvollisuuden,
 - 8) luovuttaa tietoa 14 §:ssä säädetyn luovuttamisoikeuden vastaisesti tai
 - 9) laiminlyö 15 §:n 1 momentissa säädetyn hävittämisenvelvollisuuden,
- on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa tai yhtä ankaraa rangaistusta, *henkilöluettelorikkomuksesta matkustaja-aluksella* sakkoon.

Sitä, joka rikkoo 17 §:n nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua velvoitetta, ei voida tuomita rangaistukseen samasta teosta.

20 §

Henkilömäärien ilmoittamista koskeva vapautus

Yhtiöllä ei ole 5 §:ssä säädettyä velvollisuutta ilmoittaa henkilöiden lukumäärää keskitettyyn palvelupisteeseen tai nimetylle viranomaiselle sellaisten matkustaja-alusten osalta, jotka liikennöivät yksinomaan D-alueella, jonka lähistöllä etsintä- ja pelastuspalvelut voidaan hoitaa ja sellaisessa säännöllisessä liikenteessä, jossa satamien välinen matka kestää alle tunnin.

21 §

Henkilötietojen ilmoittamista koskevat vapautukset ja poikkeukset

Liikenne- ja viestintäviraston on ilmoitettava henkilöluettelodirektiivin 9 artiklan 3 kohdan mukaisesti Euroopan komissiolle 6 §:n 4 momentissa tarkoitetuista henkilötietojen ilmoittamista koskevista vapautuksista.

Yhtiöllä ei ole 6 §:ssä säädettyä henkilöiden kirjaamis- ja ilmoittamisvelvollisuutta sellaisen alueen säännöllisessä liikenteessä, jolle Euroopan komissio on myöntänyt kokonaan tai osittain poikkeuksen henkilöluettelodirektiivin 5 artiklan 1 kohdan vaatimuksista direktiivin 9 artiklan 4 kohdassa säädetyn edellytyksin.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua poikkeusta koskeva hakemus on osoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle. Liikenne- ja viestintävirasto hakee esitettyä poikkeusta Euroopan komissiolta, jos henkilöluettelodirektiivin 9 artiklan 4 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Poikkeus voi koskea Suomen satamista liikennöiviä matkustaja-aluksia, jotka purjehtivat SOLAS-yleissopimuksen sopimuspuolena olevan muun kuin Euroopan unionin jäsenvaltion lipun alla vain, jos kyseinen valtio antaa siihen luvan.

Muutoksenhaku

Tämän lain 17 §:n nojalla tehtyyn Liikenne- ja viestintäviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muuhun Liikenne- ja viestintäviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Liikenne- ja viestintäviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Liikenne- ja viestintäviraston henkilöluettelointijärjestelmän hyväksymisestä perittävään maksuun saa hakea muutosta siten kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 21 päivänä joulukuuta 2019.

Helsingissä 8 päivänä helmikuuta 2019

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner